

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

**ВИКЛАДАЧ ЯК СУБ'ЄКТ ОСВІТНІХ
ПРАВОВІДНОСИН**

Методичні рекомендації
до практичних занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

ОДЕСА
Олді+
2024

УДК 378.011.3-057.175:340.111.5(072)
В432

Укладач:

М. І. Рябенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації ОНУ імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

О. І. Миколенко, доктор юридичних наук, професор кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Л. Б. Прокоф'єва, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано вченою радою
факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 3 від 13 грудня 2024 р.*

В432

Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин : метод. рекомендації до практичних занять з курсу «Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки / уклад. М. І. Рябенко. – Одеса : Олді+, 2024. – 36 с.

Методичні рекомендації містять питання для обговорення, практичні завдання, завдання для самостійної роботи, рекомендовану літературу та перелік питань для підсумкового контролю.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів спеціальності «Освітні, педагогічні науки» та допомагають при підготовці до практичних занять, оформлені робіт при самостійному виконанні завдань.

УДК 378.011.3-057.175:340.111.5(072)

ЗМІСТ

1. Вступ	4
2. Зміст навчальної дисципліни	7
3. Тематика та зміст практичних занять	13
4. Питання для підсумкового контролю	28
5. Критерії оцінювання	30
6. Список рекомендованої літератури	32
7. Інформаційні ресурси	34

1. ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин» є підготовка майбутніх педагогічних та науково-педагогічних працівників як активних учасників освітніх правовідносин.

Основними завданнями дисципліни «Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин» є: сформулювати розуміння про право як особливого виду соціальних норм, що регулює освітні відносини;

- розкрити сутність та види правовідносин як форми реалізації прав і обов'язків учасників освітніх правовідносин;

- ознайомити майбутніх фахівців з сутністю, структурою та видами освітніх правовідносин;

- ознайомити здобувачів з основними суб'єктами освітніх правовідносин;

- розкрити суб'єктивні права та юридичні обов'язки основних учасників освітнього процесу закладів вищої освіти, зокрема правове становище науково-педагогічних працівників як суб'єктів освітніх правовідносин;

- ознайомити з процесуальними правами науково-педагогічних працівників як суб'єктів освітніх правовідносин;

- розкрити систему органів та організацій в забезпеченні права суб'єктів освітніх правовідносин.

Процес вивчення дисципліни «Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин» спрямований на формування таких компетентностей як:

- Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.
- Здатність здійснювати організаційно-педагогічну діяльність з урахуванням нормативних документів організації освітнього процесу .

Після успішного завершення навчального курсу «Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин» здобувач зможе:

- ✓ Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.
- ✓ Дотримуватися принципів академічної доброчесності під час виконання функцій науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності.

По завершенню вивчення навчальної дисципліни «Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин» здобувач вищої освіти повинен знати:

- види нормативно-правових актів, що забезпечують правовий статус суб'єктів освітніх правовідносин;
- структуру та види правовідносин;
- сутність та види освітніх правовідносин;
- основних суб'єктів освітніх правовідносин;
- правовий статус науково-педагогічних працівників як суб'єктів освітніх правовідносин;
- види освітніх правовідносин науково-педагогічних працівників як суб'єктів освітніх правовідносин;
- процесуальні права науково-педагогічних працівників як суб'єктів освітніх правовідносин;
- систему органів та організацій, що забезпечують права суб'єктів освітніх правовідносин.

Також, по завершенню засвоєння дисципліни «Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин» здобувач вищої освіти буде вміти:

- працювати з нормативно-правовими першоджерелами;
- поважати права та інтереси всіх учасників освітнього процесу ЗВО;
- аналізувати основні нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини в системі вищої освіти;
- застосовувати правові норми щодо захисту прав та інтересів учасників освітнього процесу ЗВО;

- співпрацювати з правоохоронними органами, судами, органами державної влади, громадськими організаціями щодо захисту особисто-професійних та колективних прав та свобод учасників освітніх правовідносин.

2. Зміст дисципліни «Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин»

Дисципліна «Викладач як суб'єкт освітніх правовідносин» складається з трьох змістових модулів та розраховано на 10 тем. В першому змістовому модулі «Теорія правовідносин» розглядається особливості права як вида соціальної норми; правовідносини як форма реалізації прав і обов'язків учасників освітнього процесу; види правовідносин. Другий змістовий модуль «Теорія освітніх правовідносин» містить структуру та види освітніх правовідносин. В третьому змістовному модулі «Суб'єкти освітніх правовідносин» розглядаються особи, які навчаються та науково-педагогічні працівники як суб'єкти освітніх правовідносин, а також види освітніх правовідносин науково-педагогічних працівників їх процесуальні права як суб'єктів освітніх правовідносин, загальна характеристика нормативно-правових актів щодо забезпечення процесуального права, система органів та організацій в забезпеченні права суб'єктів освітніх правовідносин та інше.

Змістовий модуль 1. Теорія правовідносин

Тема 1. Право як особливий вид соціальних норм

Основні функції права. Структурні елементи системи права. Норма права її структура та види. Предмет та метод правового регулювання. Поняття та види нормативно-правових актів. Закон України як нормативно-правовий акт що має вищу юридичну силу. Конституція України як основний закон, що гарантує права та обов'язки учасників освітнього процесу. Загальна характеристика законів України щодо захисту прав та свобод учасників освітнього процесу: Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про охорону дитинства» тощо. Поняття та види підзаконних нормативно-правових актів. Підзаконні нормативно-правові акти що регулюють відносини між учасниками освітнього процесу в вищій освіті України: Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, Накази міністерства тощо. Міжнародні акти на захисті прав та свобод учасників

освітнього процесу: Конвенція «Про захист прав людини і основоположних свобод», дитини Інститути та галузі права, Конвенція «Про права дитини».

Тема 2. Правовідносини як форма реалізації прав і обов'язків учасників освітнього процесу

Поняття правовідносин. Ознаки правовідносин. Підстави виникнення правовідносин. Структура правовідносин. Поняття та види суб'єктів правовідносин. Правосуб'єктність фізичних осіб. Види юридичних осіб як учасників правовідносин. Поняття та види об'єктів правовідносин. Юридичний зміст правовідносин. Правомочності через які виражаються зміст суб'єктивних прав. Складові елементи змісту юридичних обов'язків. Юридичний факт як підстава виникнення правовідносин. Види юридичних фактів.

Тема 3. Види правовідносин

Класифікації видів правовідносин. Види правовідносин за функціями права: регулятивні, охоронні та захисні. Правовідносини за характером обов'язку: активні, пасивні, змішані. Види правовідносин за поділом прав та обов'язків між суб'єктами: односторонні, двосторонні, багатосторонні. Правовідносини за ступенем визначеності суб'єктів: абсолютні, відносні. Види правовідносин за галузями права: конституційно-правові, адміністративно-правові, цивільно-правові, трудові, сімейні, міжнародно-правові тощо. Матеріальні та процесуальні правовідносини. Види правовідносин за суб'єктами. Правовідносини за строком дії: короткотривалі, довготривалі.

Змістовий модуль 2. Теорія освітніх правовідносин

Тема 4. Освітні правовідносини

Відносин в освіті. Поняття освітні відносини. Соціальні норми як регулятор освітніх відносин. Види освітніх відносин. Особливості правовідносин в сфері освіти. Поняття освітніх правовідносин. Структура

освітніх правовідносин. Об'єкти освітніх правовідносин. Правовий статус суб'єктів освітніх правовідносин. Юридичні особи як суб'єкти освітніх правовідносин. Види фізичних осіб як суб'єктів освітніх правовідносин. Суб'єктивні права та юридичні обов'язки педагогічних та науково-педагогічних працівників. Зміст правовідносин осіб, які навчаються в закладах вищої освіти. Основні обставини, які є підставою для виникнення, змін та припинення освітніх правовідносин.

Тема 5. Види освітніх правовідносин

Класифікація видів освітніх правовідносин. Види освітніх правовідносин за функціями права. Види освітніх правовідносин за поділом прав і обов'язків між суб'єктами. Види освітніх правовідносин за галузями права. Конституційно-правові освітні правовідносини. Адміністративно-правові освітні правовідносини. Цивільно-правові освітні правовідносини. Трудові освітні правовідносини. Освітні правовідносини соціального забезпечення. Сімейні освітні правовідносини. Кримінально-правові освітні правовідносини. Процесуальні освітні правовідносини. Види правовідносин за суб'єктами права. Освітні правовідносини в загальноосвітніх закладах освіти. Особливості освітніх правовідносин в закладах вищої освіти.

Змістовий модуль 3. Суб'єкти освітніх правовідносин

Тема 6. Особи, які навчаються як суб'єкти освітніх правовідносин

Види осіб, які навчаються в закладах вищої освіти. Джерела правового регулювання діяльності осіб, які навчаються в закладах вищої освіти. Правовий статус здобувачів вищої освіти як суб'єктів освітніх правовідносин у відповідності до Закону України «Про освіту». Особа, що навчається в закладі вищої освіти як суб'єкт освітніх правовідносин у відповідності до Закону «Про вищу освіту». Види освітніх правовідносин осіб, що навчаються. Механізми захисту прав осіб, які навчаються в закладі освіти. Особливості захисту процесуальних прав здобувачів освіти під час військового стану. Учнівське та

студентське самоврядування як суб'єкти освітніх правовідносин. Повноваження профспілкової організації як активного учасника освітніх правовідносин.

Тема 7. Науково-педагогічні працівники як суб'єкти правовідносин

Посади науково-педагогічних працівників. Права науково-педагогічних працівників: захист професійної честі та гідності; брати участь в управлінні закладом вищої освіти; на захист права інтелектуальної власності тощо. Обов'язки науково-педагогічних працівників: дотримання педагогічної етики, академічної доброчесності, настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства; формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України тощо. Гарантії науково-педагогічних працівників. Роль науково-педагогічних працівників у захисті прав, свобод і інтересів здобувачів освіти.

Тема 8. Види освітніх правовідносин науково-педагогічних працівників

Загальна характеристика конституційних освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника. Академічні права науково-педагогічних працівників. Роль адміністративних освітніх правовідносин науково-педагогічних працівників. Суть та важливість цивільних освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника. Соціальні освітні правовідносини науково-педагогічних працівників. Особливості трудових освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника. Фінансові освітні правовідносини науково-педагогічного працівника. Загальна характеристика кримінальних освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника. Специфіка інтелектуальних освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника. Особливості сімейних освітніх правовідносини науково-педагогічних працівників. Вступ у житлові освітні правовідносини науково-педагогічних працівників.

Тема 9. Процесуальні права науково-педагогічних працівників як суб'єктів освітніх правовідносин

Загальна характеристика нормативно-правових актів щодо забезпечення процесуального права: Конституція України як основний закон України у забезпеченні процесуального права науково-педагогічних працівників; Процесуальні права науково-педагогічних працівників у відповідності до Кодексу України про адміністративні правопорушення; Загальна характеристика Кодексу адміністративного судочинства України; Захист прав науково-педагогічного працівника у відповідності до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексу України. Процесуальні права науково-педагогічного працівника у відповідності до Цивільного та Цивільно-процесуальний кодексу України. Особливості та захист освітніх прав у відповідності до Господарського та Господарсько-процесуальний кодексу. Особливості захисту процесуальних прав учасників освітнього процесу під час військового стану.

Тема 10. Система органів та організацій в забезпеченні права суб'єктів освітніх правовідносин

Поділ державної влади в Україні: законодавча, виконавча, судова. Структура та повноваження Верховної Ради України. Президент як гарант Конституції України. Повноваження Кабінету Міністрів України як вищого органу виконавчої влади. Місце МОН України як центрального органу виконавчої влади в гарантуванні прав і свобод учасників освітнього процесу. Місцеві органи влади та органи місцевого самоврядування в забезпеченні прав і свобод в галузі вищої освіти. Структура судової системи України. Реалізація права на судовий захист як суб'єкта освітніх правовідносин. Загальна характеристика Закон України «Про судоустрій і статус суддів». Поняття та види правоохоронних органів. Національна поліція України в процесі захисту

прав і свобод суб'єктів освітніх правовідносин. Служба безпеки України в попередженні правопорушень в системі вищої освіти України. Адвокатура України: види адвокатської діяльності щодо захисту прав і свобод учасників освітнього процесу. Структура та повноваження прокуратури щодо захисту прав і свобод. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини у гарантуванні прав і свобод учасників освітнього процесу. Співпраця з громадськими та міжнародними організаціями щодо реалізації освітніх правовідносин ЗВО. Забезпечення захисту прав суб'єктів освітніх правовідносин людини у відповідності до практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ).

3. Тематика практичних занять

Тематика практичних занять розраховано на 14 годин (7 занять) для студентів очної форми навчання та 4 годин (2 заняття) для студентів заочної форми навчання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Правове регулювання як вид соціального регулювання		2
2	Тема 2. Сутність правовідносин	2	
3	Тема 3. Види правовідносин		
4	Тема 4. Сутність освітніх правовідносин	2	
5	Тема 5. Види освітніх правовідносин	2	
6	Тема 6. Правовий статус здобувачів вищої освіти як суб'єктів освітніх правовідносин		
7	Тема 7. Правовий статус науково-педагогічних працівників	2	
8	Тема 8. Види освітніх правовідносин науково-педагогічних працівників	2	
9	Тема 9. Джерела захисту прав науково-педагогічних працівників як суб'єктів освітніх правовідносин	2	
10	Тема 10. Механізми захисту прав суб'єктів освітніх правовідносин	2	2
	Разом	14	4

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Викладач як суб'єкт освітніх відносин» це вид начального заняття, що передбачає самостійне вивчення питань за темою робочої програми дисципліни, зокрема основних понять, питань для обговорення та практичних завдань з оформленням відповідних матеріалів (схема, таблиця, презентація, реферат, доповідь, повідомлення тощо). Практичні заняття спрямовані на сприяння формуванню у здобувачів самостійного, зокрема за допомогою рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів, засвоєння знань а також вміння аналізувати відповідність діяльності науково-педагогічного працівника як суб'єкта освітніх правовідносин.

Практичні заняття з курсу «Викладач як суб'єкт освітніх відносин» скеровані також на сприяння розвитку логічного мислення, можливості висловлювати й аргументувати власні думки, зокрема щодо ролі науково-педагогічних працівників у врегульованих правом суспільних відносинах та механізми захисту прав суб'єктів освітніх відносин.

На сьогодні підготовка до практичних занять потребує від здобувача вищої освіти високої організації, систематичної та уважної самостійної роботи використовуючи рекомендовану літературу з дотриманням стандартів академічної доброчесності та норм діючих нормативно-правових актів. У разі виникнення будь-яких запитань чи необхідності у додаткових роз'ясненнях щодо виконання завдань під час підготовки до практичних занять, або існує потреба у коментарях чи додаткових консультаціях в процесі самостійного вивчення джерел, звертайтеся до науково-практичних працівників, які працюють з вами на лекційних та семінарських заняттях.

Змістовий модуль 1. Теорія правовідносин

Практичне заняття 1. Тема: Правовідносини як форма реалізації прав і обов'язків учасників освітнього процесу

Основні поняття: правовідносини, суб'єкти правовідносин, об'єкти правовідносин, зміст правовідносин, юридичний факт.

Питання для обговорення:

1. Поняття правовідносин.
2. Ознаки правовідносин.
3. Структура правовідносин.
4. Поняття та види суб'єктів правовідносин.
5. Поняття та види об'єктів правовідносин.
6. Юридичний зміст правовідносин.
7. Юридичний факт як підстава виникнення правовідносин.

Практичні завдання: ситуація коли громадянин України вступає до державного закладу вищої освіти за рахунок власних коштів на контракт.

Суб'єкти правовідносин	Об'єкт правовідносин	Зміст правовідносин	Юридичний факт

Завдання для самостійної роботи: Складіть перелік основних юридичних фактів з приводу яких виникають правовідносини.

Рекомендована література:

1. Бобровник С. Загальна теорія права. Нормативний курс: підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
2. Загальна теорія права. Академічний курс : підручник / В. В. Костицький та ін.; за ред. С. В. Бобровник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 575 с.
3. Петков С. В. Теорія адміністративного права: навч. посіб. Київ : КНТ, 2019. 302 с.
4. Скакун О.. Теорія права і держави : підручник. Вид. 4-те. Київ: Правова єдність, 2017. 524 с

Змістовий модуль 2. Теорія освітніх правовідносин

Практичне заняття 2. Тема: Освітні правовідносини

Основні поняття: освітні правовідносини, об'єкти освітніх правовідносин, суб'єкти освітніх правовідносин, правовий статус, юридичні особи, фізичні особи, суб'єктивні права, юридичні обов'язки.

Питання для обговорення:

1. Поняття та структура освітніх правовідносин.
2. Об'єкти освітніх правовідносин.
3. Правовий статус суб'єктів освітніх правовідносин.
4. Юридичні особи як суб'єкти освітніх правовідносин.

5. Види фізичних осіб як суб'єктів освітніх правовідносин.
6. Суб'єктивні права та юридичні обов'язки педагогічних та науково-педагогічних працівників.
7. Зміст правовідносин осіб, які навчаються в закладах вищої освіти.
8. Основні обставини, які є підставою для виникнення, змін та припинення освітніх правовідносин.

Практичні завдання: Проаналізувавши закони України «Про освіти» та закони України «Про вищу освіту» заповніть таблицю з основними суб'єктивними правами та юридичними обов'язками основних учасників освітніх відносин.

Види осіб	Суб'єктивні права	Юридичні обов'язки
1. Педагогічні, науково-педагогічні працівники		
2. Особи, які навчаються у закладах вищої освіти, здобувачі		
3.		

Завдання для самостійної роботи: Скласти мультимедійну презентацію з переліком основних фізичних та юридичних осіб, як суб'єктів освітніх правовідносин

Рекомендована література:

1. Бобровник С. Загальна теорія права. Нормативний курс: підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
2. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство. Навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Тереза, Т. О. Харченко та інші; за ред. Г. В. Лаврик. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 208 с.
3. Загальна теорія права. Академічний курс : підручник / В. В. Костицький та ін.; за ред. С. В. Бобровник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 575 с.

4. Мирошниченко В.О., Мирошниченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 145 с.
5. Петков С. В. Теорія адміністративного права: навч. посіб. Київ : КНТ, 2019. 302 с.
6. Скакун О.. Теорія права і держави : підручник. Вид. 4-те. Київ: Правова єдність, 2017. 524 с.

Практичне заняття 3. Тема: Види освітніх правовідносин

Основні поняття: вижи освітніх правовідносин, цивільно-правові освітні правовідносини, трудові освітні правовідносини, кримінально-правові освітні правовідносини, освітні правовідносини соціального забезпечення, процесуальні освітні правовідносини.

Питання для обговорення:

1. Класифікація видів освітніх правовідносин.
2. Конституційно-правові освітні правовідносини.
3. Адміністративно-правові освітні правовідносини.
4. Цивільно-правові освітні правовідносини.
5. Трудові освітні правовідносини.
6. Освітні правовідносини соціального забезпечення.
7. Сімейні освітні правовідносини.
8. Кримінально–правові освітні правовідносини.
9. Процесуальні освітні правовідносини.
10. Види правовідносин за суб'єктами права.

Практичні завдання: заповніть таблицю з основними видами освітніх правовідносин, також вказавши основних суб'єктів та об'єкти означених правовідносин.

Види освітніх правовідносин	Суб'єкти правовідносин	Об'єкти правовідносин
Цивільно-правові		

Трудові		
Сімейні		
....		
.....		
.....		
.....		

Завдання для самостійної роботи: Скласти мультимедійну презентацію класифікації видів освітніх правовідносин за галузями права

Рекомендована література:

1. Актуальні проблеми кримінального права, кримінального процесу і криміналістики: теорія та сучасна практика : монографія / О. А. Чуваков, Т. О. Павлова, Б. М. Орловський та ін.; за ред. О. А. Чувакова. Одеса: Фенікс, 2022. 328 с.
2. Бобровник С. Загальна теорія права. Нормативний курс: підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
3. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство. Навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Тереза, Т. О. Харченко та інші; за ред. Г. В. Лаврик. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 208 с.
4. Загальна теорія права. Академічний курс : підручник / В. В. Костицький та ін.; за ред. С. В. Бобровник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 575 с.
5. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08/conv#n17> (дата звернення: 01.08.2024).
6. Мирошніченко В.О., Мирошніченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 145 с.
7. Петков С. В. Теорія адміністративного права: навч. посіб. Київ : КНТ, 2019. 302 с.

8. Скакун О.. Теорія права і держави : підручник. Вид. 4-те. Київ: Правова єдність, 2017. 524 с.

Змістовий модуль 3. Суб'єкти освітніх правовідносин

Практичне заняття 4. Тема: Науково-педагогічні працівники як суб'єкти правовідносин

Основні поняття: посади науково-педагогічних працівників, права науково-педагогічних працівників, обов'язки науково-педагогічних працівників, захист прав і свобод.

Питання для обговорення:

1. Посади науково-педагогічних працівників.
2. Права науково-педагогічних працівників.
3. Обов'язки науково-педагогічних працівників.
4. Гарантії науково-педагогічних працівників.
5. Можливості науково-педагогічних працівників у захисті прав, свобод і інтересів здобувачів освіти.

Практичні завдання: Заповніть таблицю вказавши на основні посади науково-педагогічних працівників, наукові ступені та вчені звання у відповідності до законодавства України.¹

Науковий ступень	Посади науково-педагогічних працівників	Вчені звання
1.	1.	1.
2.	2.	2.
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.....	

Завдання для самостійної роботи: Доповідь з теми: Роль науково-педагогічних працівників у захисті прав, свобод і інтересів здобувачів освіти.

Рекомендована література:

1. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство. Навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Тереза, Т. О. Харченко та інші; за ред. Г. В. Лаврик. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 208 с.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 28.08. 2024).
3. Мирошніченко В.О., Мирошніченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 145 с.
4. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 01.08.2024).
5. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 01.08.2024).

Практичне заняття 5. Тема: Види освітніх правовідносин науково-педагогічних працівників

Основні поняття: академічні права, житлові освітні правовідносини науково-педагогічних працівників, інтелектуальні освітні правовідносини, соціальні освітні правовідносини науково-педагогічних працівників.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика конституційних освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника.
2. Академічні права науково-педагогічних працівників.
3. Роль адміністративних освітніх правовідносин науково-педагогічних працівників.

4. Суть та важливість цивільних освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника.
5. Соціальні освітні правовідносини науково-педагогічних працівників.
6. Особливості трудових освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника.
7. Фінансові освітні правовідносини науково-педагогічного працівника.
8. Загальна характеристика кримінальних освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника.
9. Специфіка інтелектуальних освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника.
10. Особливості сімейних освітніх правовідносини науково-педагогічних працівників.
11. Вступ у житлові освітні правовідносини науково-педагогічних працівників.

Практичні завдання:

Види освітніх правовідносин науково-педагогічних працівників	Основні джерела правового регулювання
1. Конституційні.....	Конституція України
2.	
3.	
4...	

Завдання для самостійної роботи: Скласти презентацію зі змістом основних видів освітніх правовідносин науково-педагогічних працівників.

Рекомендована література:

1. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство. Навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Тереза, Т. О. Харченко та інші; за ред. Г. В. Лаврик. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 208 с.
2. Житловий кодекс України: Закон України від 30.06.1983 № 5464-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 28.08. 2024).
4. Мирошниченко В.О., Мирошниченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 145 с.
5. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 01.08.2024).
6. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 01.08.2024).

Практичне заняття 6. Тема: Процесуальні права науково-педагогічних працівників як суб'єктів освітніх правовідносин

Основні поняття: процесуальне право, Кодекс адміністративного судочинства, Кримінальний кодекс, Кримінально-процесуальний кодекс, Цивільний кодекс України, Цивільно-процесуальний кодекс, Господарський кодекс України, Господарсько-процесуальний кодекс України, військовий стан.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика нормативно-правових актів щодо забезпечення процесуального права: Конституція України як основний закон України у забезпеченні процесуального права науково-педагогічних працівників;

2. Процесуальні права науково-педагогічних працівників у відповідності до Кодексу України про адміністративні правопорушення.
3. Загальна характеристика Кодексу адміністративного судочинства України.
4. Захист прав науково-педагогічного працівника у відповідності до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексу України.
5. Процесуальні права науково-педагогічного працівника у відповідності до Цивільного та Цивільно-процесуального кодексу України.
6. Особливості та захист освітніх прав у відповідності до Господарського та Господарсько-процесуального кодексу.
7. Особливості захисту процесуальних прав учасників освітнього процесу під час військового стану.

Практичні завдання: Заповніть таблицю щодо захисту прав у

відповідності до діючих нормативно-правових актів:

Загальна характеристика процесуальних прав науково-педагогічних працівників	Нормативно-правовий акт
1. Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.	1. Конституція України стаття 59.
2.	
3.	
4.	

2. Опишіть, які обмеження освітніх прав діють у період військового стану у відповідності до діючого законодавства України.

Завдання для самостійної роботи: Скласти даблицю з основним змістом процесуальних прав науково-педагогічних працівників у відповідності до діючих нормативно-правових актів

Рекомендована література:

1. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство. Навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Тереза, Т. О. Харченко та інші; за ред. Г. В. Лаврик. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 208 с.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 28.08. 2024).
3. Мирошниченко В.О., Мирошниченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 145 с.
4. Петков С. В., Іванов І. В., Делія Ю.В. Забезпечення прав людини правоохоронними органами. Монографія. Київ: КНТ, 2019. 241 с.
5. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 01.08.2024).
6. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 01.08.2024).
7. Тертишник В. М. Права і свободи людини: підручн. Київ: Алерта, 2022. 432 с

Практичне заняття 7. Тема: Система органів та організацій в забезпеченні права суб'єктів освітніх правовідносин

Основні поняття: державна влада, органи місцевого самоврядування, місцеві органи влади, судовий захист, Національна поліція, Служба безпеки України, адвокатура, прокуратура, громадська організація, міжнародна організація, Європейський суд з прав людини.

Питання для обговорення:

1. Поділ державної влади в Україні: законодавча, виконавча, судова.
2. Місце МОН України як центрального органу виконавчої влади в гарантуванні прав і свобод учасників освітнього процесу.
3. Місцеві органи влади та органи місцевого самоврядування в забезпеченні прав і свобод в галузі вищої освіти.
4. Реалізація права на судовий захист як суб'єкта освітніх правовідносин.
5. Національна поліція України в процесі захисту прав і свобод суб'єктів освітніх правовідносин.
6. Служба безпеки України в попередженні правопорушень в системі вищої освіти України.
7. Адвокатура України: види адвокатської діяльності щодо захисту прав і свобод учасників освітнього процесу.
8. Структура та повноваження прокуратури щодо захисту прав і свобод.
9. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини у гарантуванні прав і свобод учасників освітнього процесу.
10. Співпраця з громадськими та міжнародними організаціями щодо реалізації освітніх правовідносин ЗВО.
11. Забезпечення захисту прав суб'єктів освітніх правовідносин людини у відповідності до практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ).

Практичні завдання:

№	Орган або організація	Повноваження та можливо в забезпечені права суб'єктів освітніх правовідносин
1.	Верховна Рада України	Народний депутат України має право на сесії Верховної Ради України звернутися із запитом до органів Верховної Ради України, до Кабінету Міністрів України, до керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також

		до керівників підприємств, установ і організацій, розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкування і форм власності. Керівники органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій зобов'язані повідомити народного депутата України про результати розгляду його запиту. (Стаття 89 Конституція України).
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

Завдання для самостійної роботи: Скласти схему основних органів та організацій що мають можливість реалізувати права науково-педагогічних працівників в освітніх правовідносинах

Рекомендована література:

1. Актуальні проблеми кримінального права, кримінального процесу і криміналістики: теорія та сучасна практика : монографія / О. А. Чуваков, Т. О. Павлова, Б. М. Орловський та ін.; за ред. О. А. Чувакова. Одеса: Фенікс, 2022. 328 с.
2. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство. Навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Тереза, Т. О. Харченко та інші; за ред. Г. В. Лаврик. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 208 с.

3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 28.08. 2024).
4. Мирошниченко В.О., Мирошниченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 145 с
5. Петков С. В., Іванов І. В., Делія Ю.В. Забезпечення прав людини правоохоронними органами. Монографія. Київ: КНТ, 2019. 241 с.
6. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. / М. А. Макаров та ін.. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2022. 656 с.

4. Питання для підсумкового контролю

1. Основні ознаки та функції права.
2. Поняття та види нормативно-правових актів.
3. Поняття та структура правовідносин.
4. Види суб'єктів правовідносин.
5. Юридичний факт як підстава виникнення правовідносин. Види юридичних фактів.
6. Класифікації видів правовідносин.
7. Правовий статус науково-педагогічних працівників у відповідності до Закону України «Про освіту».
8. Правовий статус учасників освітнього процесу у відповідності до Закону України «Про вищу освіту».
9. Поняття та види освітніх правовідносин.
10. Структура освітніх правовідносин.
11. Основні суб'єкти освітніх правовідносин.
12. Об'єкти освітніх правовідносин.
13. Зміст правовідносин осіб, які навчаються в закладах вищої освіти.
14. Загальна характеристика трудових освітніх правовідносини.
15. Конституційно-правові та адміністративно-правові освітні правовідносини.
16. Правовий статус здобувачів вищої освіти як суб'єктів освітніх правовідносин у відповідності до Закону України «Про освіту».
17. Особа, що навчається в закладі вищої освіти як суб'єкт освітніх правовідносин у відповідності до Закону «Про вищу освіту»
18. Механізми захисту прав осіб, які навчаються в закладі освіти.
19. Учніське та студентське самоврядування як суб'єкти освітніх правовідносин.
20. Науково-педагогічний працівник як суб'єкт освітніх правовідносин
21. Права науково-педагогічних працівників.
22. Обов'язки науково-педагогічних працівників.

23. Роль науково-педагогічних працівників у захисті прав, свобод і інтересів здобувачів освіти.
24. Академічні права науково-педагогічних працівників.
25. Види освітніх правовідносин науково-педагогічного працівника.
26. Загальна характеристика нормативно-правових актів щодо забезпечення процесуального права науково-педагогічних працівників.
27. Захист прав науково-педагогічного працівника у відповідності до Цивільного та Цивільно-процесуального кодексу України.
28. Можливості судової системи України в захисті прав суб'єктів освітніх правовідносин.
29. Види правоохоронних органів, які мають повноваження щодо захисту прав суб'єктів освітніх правовідносин.
30. Адвокатура України: види адвокатської діяльності щодо захисту прав і свобод учасників освітнього процесу.
31. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини у гарантуванні прав і свобод учасників освітнього процесу.
32. Освітній омбудсмен України: завдання та повноваження щодо захисту прав учасників освітнього процесу.
33. Співпраця з громадськими та міжнародними організаціями щодо реалізації освітніх правовідносин в закладі вищої освіти.

5. Критерії оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, практичні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що обговорюються та відпрацьовуються на практичних заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який включає індивідуальні завдання: реферати, презентації, анотації, тезауруси та практичні завдання.

Форма підсумкового контролю – залік. У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожен модуль змістового модуля. Залік оцінюється за 100-бальною шкалою. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

Критерії оцінювання аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно (90-100 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;
Добре (75-89 бали за тему)	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Задовільно (60-74)	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину

бали за тему)		навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки.
Незадовільно можливістю відпрацювання (0- 59 бали за тему)	3	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Практичне завдання: доповідь, презентація, схема, таблиця, модель, рекомендації тощо	100	Здатність здобувача презентувати доповідь відповідно змісту навчального матеріалу та супроводити її оригінальним візуальним представленням. Здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу. Самостійність та змістовність виконання практичного завдання. Його відповідність поставленим цілям.

6. Список рекомендована література

Основна

1. Бобровник С. Загальна теорія права. Нормативний курс: підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
2. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство. Навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Тереза, Т. О. Харченко та інші; за ред. Г. В. Лаврик. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 208 с.
3. Загальна теорія права. Академічний курс : підручник / В. В. Костицький та ін.; за ред. С. В. Бобровник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 575 с.
4. Мирошниченко В.О., Мирошниченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 145 с.
5. Петков С. В. Теорія адміністративного права: навч. посіб. Київ : КНТ, 2019. 302 с.
6. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. №1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 01.08.2024).
7. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р № 2145-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 01.08.2024).
8. Скакун О.. Теорія права і держави : підручник. Вид. 4-те. Київ: Правова єдність, 2017. 524 с.
9. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. / М. А. Макаров та ін.. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2022. 656 с.

Додаткова

1. Актуальні проблеми забезпечення прав людини у сфері праці та соціального захисту : колективна монографія / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, М. В. Сорочишин та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 280 с.
2. Актуальні проблеми кримінального права, кримінального процесу і криміналістики: теорія та сучасна практика : монографія / О. А. Чуваков, Т. О. Павлова, Б. М. Орловський та ін.; за ред. О. А. Чувакова. Одеса: Фенікс, 2022. 328 с.

3. Басанцов І. В. Корупція в Україні: сучасні реалії та ефективні засоби протидії : монографія / І. В. Басанцов, О. О. Зубарева. Суми, 2016. 182 с.
4. Житловий кодекс України: Закон України від 30.06.1983 № 5464-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 01.08.2024).
5. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08/conv#n17> (дата звернення: 01.08.2024).
6. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 28.08. 2024).
7. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 №848-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 28.08. 2024).
8. Петков С. В., Іванов І. В., Делія Ю.В. Забезпечення прав людини правоохоронними органами. Монографія. Київ: КНТ, 2019. 241 с.
9. Рябенко М. І. Причини та профілактика порушень академічної доброчесності в закладах вищої освіти. Теоретико-методичні засади організації науково-дослідницької підготовки здобувачів вищої освіти: кол. монографія / за ред. проф. Цокур О.С. Одеса : ФОП Бондаренко М.О., 2021. Розділ 9. С. 121-139.
10. Тертишник В. М. Права і свободи людини: підручн. Київ: Алерта, 2022. 432 с
11. Шумило, Михайло Миколайович. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні / М. М. Шумило; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ : Ніка-Центр, 2016. 679 с.

7. Інформаційні ресурси

1. Апарат Верховної Ради України представництво веб-сайт. URL: <http://vzvernen.rada.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
2. Верховна Рада України: офіційний веб-портал: веб-сайт. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
3. Етичний кодекс вченого України. Національна академія наук. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26166/24-Code.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.08.2024).
4. Європейська Хартія дослідників (лист МОН) URL: <http://h2020.com.ua/wp-content/uploads/2015/11/Book.pdf> (дата звернення: 01.08.2024).
5. КОМПАС:Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді: веб сайт URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/what-are-human-rights-> (дата звернення: 01.08.2024).
6. Міністерство освіти і науки України: офіційний веб-портал: веб-сайт. URL: <http://mon.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
7. Міністерство юстиції України: веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
8. Національне агентства із забезпечення якості вищої освіти веб-сайт. URL: <https://naqa.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
9. Освітній омбудсмен України. Офіційний веб-портал. URL: <https://eo.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
- 10.Офіс Президента України: Офіційне інтернет-представництво веб-сайт. URL: <https://www.president.gov.ua/ru> (дата звернення: 01.08.2024).
- 11.Уповноважений Верховної Ради України з прав людини веб сайт URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).

Для нотаток

Навчальне видання

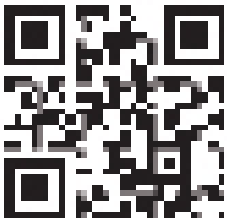
ВИКЛАДАЧ ЯК СУБ'ЄКТ ОСВІТНІХ ПРАВОВІДНОСИН

Методичні рекомендації
до практичних занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Укладач:

Рябенко Михайло Іванович

Оригінал макет виготовлено в авторській редакції

Підписано до друку 19.12.2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Цифровий друк. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 1,62. Наклад 30 пр.
Замовлення № 1224-19/3.

Видавництво: Олді+
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1,
тел.: +38 (095) 559-45-45,
e-mail: office@oldiplus.ua
Свідоцтво ДК № 7642 від 29.07.2022 р.
Замовлення книг:
тел.: +38 (050) 915-34-54, +38 (068) 517-50-33
e-mail: book@oldiplus.ua

